

Archeologienota Lier Kreeftstraat

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

17-12-2018

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Lier Kreeftstraat (provincie Antwerpen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingrepen 1000m² of meer bedragen, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, 3072m² groot, heeft een rechthoekige noordoost-zuidwest georiënteerde vorm. Het plangebied is braakliggend en bevindt zich tussen de ringweg rond Lier in het westen en de oude stadsomwalling in het zuidoosten. Het maakt deel uit van een grotere open zone die de komende jaren volledig wordt bebouwd, dit grotere totaalproject staat gekend als de Bogerse Velden. In het oosten en zuidoosten grenst het plangebied aan de Kreeftstraat en reeds bestaande woningen langsheen deze straat. Aan de andere zijden bevinden zich onbebouwde gronden. Ten noorden bevindt zich een groenzone, waardoor de recente verlegde Lisperloop stroomt. Ten westen is de Duwijkloop gelegen.

Het plangebied is gelegen op enige afstand ten noordwesten van de stadskern van Lier, in een eertijds landelijke omgeving buiten de stadsomwalling. Het plangebied is sinds 1777 steeds onbebouwd geweest en was vermoedelijk in gebruik als landbouwgrond. Momenteel is het braakliggend. Net ten noorden bevindt zich de Lisperloop, uitgegraven eind 20ste-begin 21ste eeuw en recentelijk nog heraangelegd. Ten westen bevindt zich de Duwijkloop, waarvan de loop in de laatste decennia eveneens is gewijzigd. Mogelijk hebben de werken aan deze waterlopen een verstoring veroorzaakt op delen van het plangebied. In de directe omgeving van het plangebied zijn reeds enkele proefsleuvenonderzoeken uitgevoerd, echter alle met beperkte resultaten. Voornamelijk sporen van recente landindeling werden teruggevonden, naast enkele schaarse sporen en vondsten uit de metaaltijden. Grenzend aan het plangebied zijn 2 zones aangeduid als 'Gebieden Geen Archeologie'. Zo'n 60m ten zuidwesten van het plangebied is bij een proefsleuvenonderzoek een grote verstoorde zone aangetroffen, waarschijnlijk door compactie van werfverkeer tijdens de werken aan de Duwijkloop. Meer naar het westen zijn bewoningssites nabij de Duwijkloop gekend uit het mesolithicum, de metaaltijden, de Romeinse periode en de volle middeleeuwen. Het plangebied is lager gelegen dan de omliggende gronden en heeft een matig natte zandleembodem. Op basis van bovenstaande gegevens kan aan het plangebied een eerder lage archeologische verwachting worden gegeven. Proefsleuvenonderzoeken in de directe nabijheid hebben geen archeologische sites aan het licht gebracht. De enkele sporen betreffen voornamelijk structuren van landindeling uit de postmiddeleeuwse periode. Verspreid zijn ook oudere sporen of vondsten aangetroffen, maar deze refereren niet aan een dense bewoningssite. Gezien de lagere ligging van het plangebied, zal deze locatie ook niet zo aantrekkelijk geweest zijn voor menselijke aanwezigheid in het verleden. Deze kan eerder op de hogere gronden in het westen en het noorden worden verwacht, wat ook werd aangetoond bij recent grootschalig archeologisch onderzoek op de site Lier Duwijk II. Dit onderzoek leverde landelijke bewoning op uit diverse archeologische periodes.

Het plangebied maakt deel uit van een grotere verkaveling, deze nota heeft betrekking op loten 46 en 47. Hier worden 2 meergezinswoningen (17 bij 44m en 12 units op lot 46, 15 bij 35,60m en 21 nits

op lot 47) gebouwd, met daaronder een parkeergarage (89,64 bij 21m) die beide gebouwen met elkaar verbindt. Deze parkeergarage wordt meer dan 3m diep uitgegraven en bevindt zich onder het volledige westelijke gebouw, onder de tussenzone tussen beide gebouwen en onder het oostelijke gebouw, en is breder dan de breedte van beide gebouwen. Buiten de footprint van de parking zullen ook meerdere bodemingrepen gebeuren: aanleg nutsleidingen, uitgravingen voor citernes, aanleg verhardingen, omgevingsaanleg. Vanuit archeologisch standpunt kan uitgegaan worden van een volledige verstoring van het plangebied: diepe uitgravingen (>1m onder maaiveld) voor de kelder en de citernes en minder diepe uitgravingen (ca. 60 à 80cm) voor nutsleidingen, verhardingen en omgevingsaanleg. Plaatselijk kunnen er kleinere stukjes grond zijn van enkele m² waar de impact in de bodem beperkt zal zijn, maar ten opzichte van het totale plangebied nemen deze zones maar een beperkt percentage in.

Het plangebied kent een eerder lage archeologische verwachting, en op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. Recent vonden er grootschalige werken plaats aan de waterlopen die zich net ten westen en ten noorden van het plangebied bevinden, het is niet onwaarschijnlijk dat deze werken voor een impact hebben gezorgd op delen van het plangebied. Bij recent proefsleuvenonderzoek werd zo'n 60m ten zuidwesten van het plangebied een grote verstoorde zone, veroorzaakt door zwaar werfverkeer, aangetroffen nabij de Duwijkloop; het is realistisch dat bij de waterwerken ook dergelijk werfverkeer heeft plaatsgevonden op het plangebied. De sleuvenonderzoeken die reeds zijn uitgevoerd in de nabijheid van het plangebied bevestigen dat deze omgeving niet geprefereerd werd als woonlocatie. De gekende archeologische bewoningssites bevinden zich meer naar het westen, op hogere gronden langsheen de Duwijkloop, en betreffen landelijke bewoning. Deze bewoning neemt doorgaans een eerder grote oppervlakte in, met uitgestrekte erven bestaande uit een woonhuis met daaromheen onder meer bijgebouwen, een waterput, weilanden en akkertjes, al dan niet omgeven door greppels. De oppervlakte van het plangebied - 3072m² - is eerder klein om dergelijke landelijke bewoning volledig te kunnen vatten. Alle gegevens bij elkaar genomen (lage archeologische verwachting, mogelijk verstoring aanwezig, eerder beperkte oppervlakte van het plangebied) lijkt een verder vooronderzoek op deze locatie niet aan te raden. Er valt weinig kennisvermeerdering te rapen op het plangebied. Als er een bewoningssite uit het verleden aanwezig is – waartoe de kans laag wordt ingeschat - dan zal deze maar deels worden aangesneden en zal onderzoek ervan meer vragen oproepen dan beantwoorden. Vragen zoals interne opdeling en evolutie, begrenzing,... zullen niet (volledig) kunnen beantwoord worden, waardoor er geen tot weinig kennisvermeerdering zal zijn. Het louter aantreffen van sporen en vondsten uit de prehistorie, de Romeinse periode en/of de middeleeuwen is geen kenniswinst, omdat uit eerder onderzoek gekend is dat deze archeologische periodes vertegenwoordigd zijn in de omgeving van het plangebied. Kenniswinst kan pas bekomen worden als aan deze sporen een correcte interpretatie kan gegeven worden en als ze geëvalueerd kunnen worden tegenover de gekende sites in de omgeving. Door de beperkte oppervlakte van het plangebied zal dit niet het geval zijn. Het gebrek aan kennisvermeerdering zal er voor zorgen dat de kosten-baten analyse voor verder vooronderzoek negatief zal uitdraaien.

Om bovenstaande redenen wordt er, ondanks de quasi totale verstoring die zal plaatsgrijpen op het plangebied, geen verder onderzoek geadviseerd. Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch onderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de

wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.